

Kolenčíková, Natália

Tretíkrát o diskurzoch tretieho tisícročia

Opera Slavica. 2016, vol. 26, iss. 4, pp. 78-80

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136026>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Literatura:

- AVRAMOVA, C. *Slovoobrazovateľni tendencii pri šaštstvitelnite imena v bālgarskija i češkija ezik v kraja na XX vek*. Sofija 2003.
- AŽ – *Malá ilustrovaná encyklopedie*. Praha 1999.
- DANEŠ, F., DOKULIL, M., KUCHARĚ, J. a kol. *Tvoření slov v češtině 2. Odvozování podstatných jmen*. Praha 1967.
- HOLUB, J. – KOPEČNÝ, F. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha 1952.
- LÍŠČÁK, V. *Státy a území světa*. Praha 2009³.
- LUTTERER, I. – ŠRÁMEK, R. *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Havlíčkův Brod 2004².
- REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Voznice 2001.
- SLOVNÍK SPISOVNÉ ČEŠTINY pro školu a veřejnost*. Praha 1994²; 2000⁴.
- SLOVNÍK SPISOVNÉHO JAZYKA ČESKÉHO I*. Praha 1989².
- ŠTÍCHA, F. *Názvy osob jako obyvatel (názvy obyvatelské)*. In: *Kapitoly z české gramatiky*. Ed. F. Štícha. Praha 2011, s. 233–252.
- ŠTÍCHA, F. a kol. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha 2013.

Tretíkrát o diskurzoch tretieho tisícročia

Dyskursy trzeciego tysiąclecia III. AFELTOWICZ, B. – PAJEWSKA, E. (red.) Szczecin: Volumina 2015, 284 s. ISBN 978-83-7867-333-0.

Publikácia *Dyskursy trzeciego tysiąclecia III* je komplexným printovým výstupom vedeckých príspevkov z rovnomennej lingvistickej konferencie realizovanej 11. – 12. mája 2015 v poľskom Pobierowe. Rímska číslica v názve titulu napovedá, že ide o programovú aktivitu, ktorú z organizačného hľadiska každoročne zabezpečuje *Institut Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego*. Okrem „diskurzov tretieho tisícročia“, ktoré v sérii vedeckých konferencií dostávajú kľúčovotematický priestor v nepárnych ročníkoch, sa lingvisti každý druhý rok stretávajú pri odborných diskusiách a polemikách na tému „kultúrnych kontextov jazyka“¹. *Dyskursy trzeciego tysiąclecia III* edične pripravili Beata Afeltowicz a Ewa Pajewska. Jednotlivé štúdie odborne posudzovala Grażyna Sawicka.

1 Nateraz posledná konferencia z uvedenej série štetinských vedeckých aktivít *Kulturowe konteksty języka II* sa uskutočnila 17. – 18. júna 2016 v tradičnom *Ośrodku wypoczynkowo-szkoleniowym Uniwersytetu Szczecińskiego* v Pobierowe.

Zborník *Dyskursy trzeciego tysiąclecia III* obsahuje dvadsaťpäť vedeckých článkov vytvorených v troch slovanských jazykoch – v dominujúcej poľštine a ojedinelej slovenčine (P. Odaloš) a ruštine (A. Makarova). Editorky publikácie zvolili pri usporadúvaní textov demokratický princíp abecedného radenia podľa priezvisk ich autorov, a to aj napriek tomu, že v predhovore otvárajúcom komplexný súbor príspevkov z konferencie uvádzajú sedem motivických či tematických oblastí, ku ktorým je možné jednotlivé štúdie explicitne priradiť (s. 7). Domnievame sa, že práve tematicko-motivická štruktúrovanosť zborníka či radenie článkov podľa vzoru obrátenej pyramídy z hľadiska všeobecnosti predmetu ich záujmu by už na prvý pohľad napomohli zvýšeniu odbornej prehľadnosti a celkovej prepracovanosti publikácie.

Zborník obsahuje päť tradičnolingvisticky ladených vedeckých aktivít. Na sémanticko-syntaktické vlastnosti vybraných poľských slovies a s nimi spätých konštrukcií sa vo svojich textoch orientujú A. Cejmer (sloveso *macać*), A. Gad (sloveso *obrazić*) a A. Moroz (sloveso *pamiętać*), M. Gębka-Wolak zase z naznačených pozícií analyzuje jazykové jednotky vytvorené podľa frazeologického vzoru „ X_{nom} po X_{loc} “. Problematika medzijazykových kontaktov je v konferenčnom výstupe reprezentovaná príspevkom P. Mecnera, ktorý sa usiluje v syntaxi jazyka jidiš identifikovať germánske, slovanské a hebrejské systémovojazykové zložky.

Otázka podoby diskurzu sa v štúdiách zaradených do zborníka exponuje v súvislosti s viacerými okruhmi. Najrozsiahlejšia skupina je tvorená článkami orientujúcimi sa na výskum mediálneho diskurzu, pričom špecificky je v nej možné pozorovať vedecké aktivity vyznačujúce sa prepojenosťou s politickým (E. Bocian prezentuje metaforický obraz talianskej politiky v žurnalistickej komunikačnej sfére a S. Osiński jazykové spôsoby diskreditovania politického protivníka v blogoch) a reklamným diskurzom (M. Błaszyk poukazuje na možnosti jazykovej persuázie v reklamnej kampani, P. Odaloš na manipulačno-komunikačné koncepcie v telešopingovej reklame a J. Miturska-Bojanowska na jazykové a kultúrne hry uplatňované v reklamných spotoch). Nové poznatky do oblasti výskumu publicistickej komunikácie prináša A. Makarova príspevkom o funkcii sloganu *honeymoon* v ruských žurnalistických textoch, M. Olkowska diskusiou o vzťahoch jazyka a kultúry na príklade tvorby poľskej fejtonistky Agaty Passent a E. Pajewska komunikačno-jazykovou analýzou konkrétneho čísla židovského periodika *Nasz Przegląd* z roku 1939. Jednoznačný mediálnodiskurzívny podklad je prítomný aj vo vedeckom počíne autorky M. Gruszczyk, ktorá charakterizuje kolokviálne syntaktické štruktúry vo filmoch vybraného poľského režiséra.

Nezanedbateľná skupina príspevkov zaradených do publikácie je vytvorená s dôrazom na problematiku výučby cudzieho jazyka. M. Kasjanowicz na základe sociolingvistických výskumov uvažuje, či je skutočne správne učiť sa cudzí jazyk v zahraničí. Zameranie na poľštinu ako cudzí jazyk je v zborníku prítomné cez zvýraz-

nenie onomastických aspektov (M. Kobus) či niektorých špecifik poľsko-nemeckej frazeologickej ekvivalentnosti (K. Nierlicki) a orientáciu na francúzštinu ako cudzí jazyk v intenciách interkultúrneho kontextu približuje B. Kędzia-Klebko. Motivicky osamotenou štúdiou sprítomňujúcou odborný záujem o detskú slovtvorbu je počín autorky L. Mariak.

V aktuálnom texte ešte nepertraktované články sú podľa editoriek tlačeného konferenčného výstupu spojené témou verejného diskurzu. B. Afeltowicz analyzuje názvy štetínskych škôlok cez ich štruktúrne aspekty a silu schémy pri zameraní na ženské varianty titulov a profesijných mien v poľštine prezentuje J. Mazurkiewicz-Sokolowska. Frazeológii sa venuje P. Fliciński, keď zavádza a vysvetľuje pojem štylistickej migrácie frazeologizmov a J. Ignatowicz-Skowrońska, ktorá skúma vplyv hudobnej produkcie na frazeologickú zásobu súčasnej poľštiny. O rozšírenie zborníka dialektologickou problematikou sa zasluguje J. Szuta a B. Walczak v záverečnom texte publikácie uvádza do vzťahu nové médiá, lingvistiku a komunikačnú tradíciu.

Konkrétne príspevky, ktoré sme sa usilovali predstaviť prostredníctvom ich motivicko-tematických príslušností, je, pochopiteľne, možné vnímať aj z iných aspektov a v iných prienikoch. Všetky štúdie zaradené do súhrnného konferenčného výstupu *Dyskursy trzeciego tysiąclecia III* možno hodnotiť ako synchronnolingvistické, hoci článok E. Pajewskej vyžaduje priame usúvzťažnenie súčasného a historického diskurzu. Autori textov pri svojich vedecko-výskumných aktivitách využívajú predovšetkým analytické a analyticko-interpretáčnej prístupy, no výnimkou nie sú ani deskriptívne počiny (M. Gruszczyk, M. Kobus, A. Moroz).

V závere považujeme za nevyhnutné konštatovať, že zborník *Dyskursy trzeciego tysiąclecia III* zrejme plne nevyčerpáva všeobecnolingvistické a viacjazyčné možnosti ponúknuté širokospektrálnou témou diskurzov tretieho tisícročia. Ide skôr o obraz používania poľštiny v rozmanitých sférach dorozumievania, hoci v jednotlivostiach nepochybne prepracovaný, dôkladný a bádateľsky inšpiratívny, a to nielen pre lingvistov, ale aj odborníkov zo súbežných vedných disciplín. Organizátorom pravidelných diskusných a polemických stretnutí o súčasných diskurzoch a kultúrnych kontextoch jazyka ostáva zaželať mnoho zaujímavých a odborne príťažlivých podnetov, ktoré sa prejavia aj v nadväzujúcich komplexných konferenčných publikačných výstupoch.

Natália Kolenčíková